

Aanvoer van mest is altijd een risico

Salmonella en paratuberculose worden nog altijd als belangrijke risico's gezien bij aanvoer van vreemde mest. Tien jaar geleden bleek uit onderzoek van de Gezondheidsdienst voor Dieren al dat melkveebedrijven die mest aanvoeren een twintig keer hoger risico op een uitbraak van *Salmonella typhimurium* hebben dan bedrijven die alleen eigen mest aanwenden.

JUDITH WANINGE

Mest uitrijden... Wacht zeker zes weken met weiden na bemesting luidt het advies

FOTO: JUDITH WANINGE

De salmonellabacterie kan in de meest ongunstige periode – in de herfst en winter – tot wel 85 dagen infectieus blijven in de mest op het land. Voor de paratuberculosebacterie blijkt dit nog langer te zijn: uit onderzoeken blijkt

dat er overlevingstijden zijn tot langer dan een jaar. Door de huidige methode van mest verspreiden, via mestinjectie, blijven de bacteriën ook in de bodem lang infectieus. Hoge temperaturen en uv-licht hebben een gunstig effect, hierdoor sterven

de bacteriën namelijk sneller af. Maarten Weber, specialist rundergezondheid bij de GD, adviseert veehouders om uit voorzorg geen mest aan te voeren. Sommige veehouders vinden het voor hun bedrijfsvoering toch belangrijk om mest

Bestrijdingsprogramma's

Salmonella en paratuberculose zijn niet als enige overdraagbaar via de mest, maar voor melkveebedrijven zijn dit wel belangrijke ziektekiemen. Hiervoor gelden dan ook aanvullende maatregelen voor melklevering. Vanaf 1 januari 2011 zijn in de leveringsvoorwaarden van de zuivelondernemingen eisen gesteld aan de beheersing van salmonella op melkveebedrijven. Bedrijven die voortdurend een ongunstige uitslag hebben bij het tankmelkonderzoek zijn onder andere verplicht jaarlijks een Plan van Aanpak op

te stellen. Voortdurend ongunstig wil zeggen vier of meer ongunstige uitslagen bij de laatste vijf onderzoeken. Daarnaast hebben zuivelbedrijven in de leveringsvoorwaarden opgenomen dat melkveebedrijven verplicht zijn om mee te doen aan het Paratuberculose Programma Nederland (PPN) van de GD. Op het melkveebedrijf wordt salmonella drie keer per jaar gemeten via de tankmelk. Uit cijfers van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) blijkt dat ondertussen ongeveer 90 procent van de melkveebedrijven aan de eis

voldoet, waarbij geen afweerstoffen van salmonella in de tankmelk aantoonbaar zijn. Voor paratuberculose geldt ongeveer hetzelfde, ook hier heeft 90 procent van de bedrijven de beste status. Geen afweerstoffen in het onderzoek betekent overigens niet per definitie dat een bedrijf helemaal vrij is van salmonella en/of paratuberculose. Paratuberculose heeft een lange incubatietijd, en een gunstige uitslag voor salmonella houdt in dat in ieder geval niet meer dan 10 procent van de dieren besmet is.

aan te voeren, geeft Weber aan. In dat geval is zijn advies om deze mest alleen aan te voeren van bedrijven met een gunstige paratuberculose- en salmonellastatus. Bovendien adviseert hij aangevoerde mest niet op grasland, maar op bouwland uit te rijden. Uit onderzoek is gebleken dat op grasland de salmonellabacterie na zes weken nog steeds aantoonbaar is. Worden runderen na mesttoediening op grasland geweid, dan kunnen zij besmet raken. Weber vertelt dat veehouders het risico kunnen verminderen door de eerstvolgende snede in te kuilen. "Wacht zeker zes weken met weiden na bemesting." Hetzelfde geldt

voor het voeren van vers gras op stal. Van paratuberculose is bekend dat deze bacterie lang kan overleven. Het advies is dan ook jongvee tot één jaar oud niet te weiden op percelen waar eerder in het jaar mest op

is gebracht, omdat deze groep het meest vatbaar is voor paratuberculose. Ook is het

Salmonella zes weken na bemesten nog aantoonbaar in de wei

verstandig om van deze percelen geen kuilgras te voeren aan jongvee jonger dan een jaar. §

Varkens- en pluimveemest

Varkensmest bevat geen paratuberculosebacteriën, maar de kans op andere bacteriën zoals salmonella is wel groot. Uit cijfers van de PVE blijkt dat 30 procent van de varkensbedrijven vallen in de twee meest ongunstige categorieën, waarbij antistoffen van salmonella in het bloed is aangetoond. Voor de overige 70 procent van de varkensbedrijven

zijn de uitslagen gunstig, maar dat wil niet zeggen dat deze bedrijven helemaal vrij zijn van salmonella. Verder kan met varkensmest de spoelworm *Ascaris suum* op runderen worden overgebracht. Pluimveemest kan naast salmonella ook nog botulisme bevatten. Het hygiëniseren van de mest – verhitten tot 70 graden Celsius – is tot

nu toe een dure oplossing om mest vrij te maken van ziektekiemen. Zolang dit niet algemeen het geval is, blijft het algemene advies: geen mest aanvoeren.